

Opožděný a nerovnoměrný vývoj řeči

Pokud dítě nezačne mluvit do 3. roku věku, ačkoliv nejsou postiženy jeho smysly, intelekt, motorika, řečové orgány, prostředí přiměřeně stimuluje vývoj jeho řeči a dítě přiměřeně reaguje na podněty z prostředí (i když nonverbálně), může se jednat o opožděný vývoj řeči. Dítě může dosáhnout normální řečové úrovně, ale v každém případě je nutné komplexní vyšetření zainteresovaných odborníků a speciálně-pedagogické vedení rodičů i dítěte.

Z hlediska diferenciální diagnostiky je důležité zjistit, zda nejde o nemluvnost na neurotickém podkladě – potom by se jednalo o mutismus či elektivní mutismus. V této souvislosti je třeba připomenout možné příčiny opoždění řeči.

Velmi častou příčinou opožďování řeči je **nedostatek mluvního kontaktu**. Rodiče mají málo času, málo si s dětmi hrají a povídají. A pokud se dospělí dítětem zabývají, je slovní doprovod dost stereotypní – „jez, sed', udělej to". I **příliš pečlivá výchova** v sobě nese rizika pro rozvoj řeči. Tyto děti mají velkou pasivní slovní zásobu, na požádání ukáží i věci, ale chybí jim vlastní akce, potřeba něco sdělit. Rodiče splní doslova, co dítěti na očích vidí. Dítě řeč nepotřebuje, a proto se také řeč nevyvíjí. O tom, které metody se použijí při rozvoji řeči, má v každém případě rozhodnout logoped.

V rámci rozvoje řeči má prioritu obsahová stránka řeči před výslovností. Málokdy má opožděný vývoj řeči tak jednoznačnou příčinu, že ji můžeme snadno rozpoznat a odstranit.

Daleko častěji se kombinují různé, pro rozvoj řeči nevýhodné okolnosti. Vždy se prvním objektem logopedické péče při opožděném vývoji řeči stává ne dítě, ale dospělí kolem něj. Pokud rodiče pracují dle pokynů logopeda, jsou pokroky řeči velmi výrazné, ale přinášejí určité riziko vzniku koktavosti. Proto je důležité, aby bylo dítě pod kontrolou logopeda i v době, kdy už se zdá vše v pořádku. Někdy ale můžeme vývoj řeči ovlivnit jen částečně, nebo málo. Opožděný vývoj řeči bývá také důsledkem některých forem lehké mozkové dysfunkce. Opožděně začínají mluvit i děti, které mají poruchu sluchu, zraku a snížení rozumových schopností. Práce rodiny, logopeda, případně dalších odborníků je dlouhodobá a vyžaduje velkou trpělivost.